

Wilhelmi Malmivaara (1854–1922), virsi täynnä ikävöivää rakkautta

Wilhelmi Malmivaaran merkitystä Siionin virsien taustalla on hankala korostaa liikaa. Virsihistoriassa on Siionin virsien suomentajan titteli varattu **Elias Lagukselle**, ja Malmivaara on saanut tyytyä vuoden 1893 uudistetun kokoelman myötä Siionin virsien *uudistajan* tai *toimittajan* nimitykseen, mikä ei anna koko kuvaa hänen merkityksestään.

Malmivaara ei tyytynyt vain uudistamaan Laguksen suomentamaa kokoelmaa. Hän oikeastaan kokosi uuden kokoelman ”valiten parhaat virret vanhoista virsikokoelmista”, kuten hän toimittamiensa Siionin virsien esipuheessa toteaa.

Malmivaara käytti Laguksen suomentamien Siionin virsien (1790) lisäksi Halullisten sielujen hengellisiä lauluja (1790) laajennuksineen sekä Abraham Achreniuksen kokoelmaa Siionin Juhla-Wirret (1769).

Malmivaaran valitsemat ”parhaat virret” olivat suurimmalta osin herännäisyydessä veisattuja virsiä. Edellä mainitut kokoelmat eivät vielä 1800-luvulla olleet kuitenkaan vain heränneiden virsikokoelmia.

Koska Malmivaara nimesi toimittamansa uuden kokoelman ”Siionin virsiksi”, tuli tästä nimityksestä sittemmin heränneiden käyttämän virsikokoelman nimi, vaikka Malmivaaran massiivisen toimittamistyön johdosta perusteita olisi ollut käyttää kokoelmasta myös aivan uutta nimeä.

Rakkauden sanasto kuuluu uskonnollisen kielen kuvastoon myös modernissa Suomessa.

IKÄVÄ TIIVISTYY MALMIVAARAN TUNNETUIMMASSA VIRRESSÄ

Siionin virsien toimittajan lisäksi Malmivaara oli myös virsirunoilija, ja hänen virsiään on päätyntä sekä Siionin virsiin että kirkkovirsikirjaan. Malmivaaran virsistä tunnetuin on hänen vuonna 1903 *Minne käy tuulen ilmassa tie* -laulun sävelmään kirjoittama *Oi Herra, jos mä matkamies maan* (SV 251, VK 631).

Virren historiasta on kirjoitettu useassa yhteydessä, eikä suotta. Virsi on yksi suomalaisen virsihistorian väkevimpiä tunteenilmaisuja. Virteen on nähty puseruvan puolison ja kahden lapsen kuoleman aiheuttama suru ja kaipaus.

MALMIVAARA SEKÄ POISTI ETTÄ PELASTI RAKKAUDEN KIELEN

Eräs keskustelu Malmivaaran virren äärellä on jäänyt unohtumattomasti mieleeni. Siionin virsien uudistamiseen liittyvässä seminaarissa keskustelimme siitä, kuinka Malmivaara uudistustyössään karsi vanhoista virsistä runsaasti mm. morsiusmystiikkaa, missä ihmisen ja Jumalan välistä suhdetta kuvataan intohimoisen rakkauden kielikuvastolla.

Kun tästä innoissani vaahtosin, kirjailija ja Siionin virsien uudistustyössä mukana ollut **Tytti Issakainen** muistutti minua, että Malmivaaran oma virsi *Oi Herra, jos mä matkamies maan* on täynnä intohimoisen rakkauden kieltä. Siinähan veisataan juuri niin kuin palavasti rakkauteen herätetty voisi kirjoittaa ikävöimälleen rakastetulle.

Saman piirteen Malmivaaran virrestä huomasi myös **Tuomari Nurmio**, joka vuonna 1979 julkaisi singlen *Kurja matkamies maan*. Nurmio otti Malmivaaran virren ja teki siihen vain muutaman sanan muutoksen. Ja katso, Jumala-kaipuu oli vaihtunut naiskaipuuksi.

Malmivaaran tehdessä virsityötään 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa oli yhteiskunta muuttunut siten, etteivät 1700-luvulla syntyneet morsiusmystiset kielikuvat

Wilhelmi Malmivaara.

tuntuneet enää puhuttelevilta. Malmivaara eli tässä kehityksessä mukana ja sen mukaisesti karsi Siionin virsistä vanhentunutta kielikuvastoa.

Malmivaaran työn myötä rakkauden kieli ei kuitenkaan kokonaan poistunut Siionin virsistä. Sitä jäi Siionin virsiin, ehkä vahvimmin Malmivaaran omaan virteeseen.

Virrellä *Oi Herra, jos mä matkamies maan* Malmivaara toi korjausliikkeen omaan morsiusmystiikkaa karsineeseen työhönsä. Hän pystyi virrellään osoittamaan, että rakkauden sanasto kuuluu uskonnollisen kielen kuvastoon myös modernissa Suomessa.

Kalle Hiltunen

Palstalla
tutkaillaan
edesmenneitten
virsirunoilijoiden
ajatuksia ja
töitä.

Malmivaaran uudistamien Siionin virsien ensimmäisen painoksen kannet.

Kirjoituksessa on käytetty Siionin virsien eri laitosten lisäksi **Jaakko Haavion** ja **Väinö Maunumaan** kirjaa *Tutustumme Siionin virsiin* (Herättäjä-Yhdistys, 1993) sekä **Olli Viitaniemen** kirjaa *Modernin herännäisyyden synnytyskivut: Wilhelm Malmbergin Siionin virsien raitistustyön konteksti ja aikalaisvastaanotto* (Väärnin pappila, 2009).